

גוש

- ב' השלבים שבסדר יצירת האדם..... א
- הסדר ההיפכי ליצירת אדם שמתגלה בשעת הסתלקות הנשמה שלאחר מכן הגוף מתפורר..... ב
- שורש עבירת מזיד - בכח הדעת שבמוחין ושורש עבירת שוגג בבחינת העפר שבגוש שממנו נעשה גוף האדם..... ג
- התשובה על שוגג - לחזור למדרגת הצירוף שבגוש דתיקון שבגוף האדם..... ג
- עומק הגדר של 'לתאוה יבקש נפרד'..... ד
- גדר ב'תרי עברי דנהרא' שב'עבירה' - ההפרדות מה'צוותא' של הבורא שמתגלה ב'במצווה'..... ד
- גדר 'אדימו פני התוקע' שבתקיעת שופר - מעין החמימות שהתגלה בנפחת פיו ית"ש, "ויפח באפיו נשמת חיים"..... ה
- גדר האדמומיות דתיקון של צורת..... ה
- גדר הכפרה בשעיר לעזאזל..... ו
- גדר החמשה עינויים דיוה"כ - תיקון הגוש של הגוף..... ו

ב' השלבים שבסדר יצירת האדם - מעיקרא עפר באופן של פירורים שזה שורש ההתגוששות בין החלקים שמתגלה באדם, ולאחר מכן הוא הצטרף להיות גוש עפר ע"י המים, ולאחר מכן בנפיחה של הנשמה, חמימות האש נשמות ע"י מציאות הגוש

גוש - כמו שנאמר בפסוק באיוב (ז, ה) "לבש בשרי רמה וגוש עפר". וזה מה שהיה בעצם בשורש יצירת האדם שגופו נברא עפר מן האדמה, וכשניתן בו מים כפי שנאמר בקרא (בראשית ב, ו) "ואד יעלה מן הארץ" שזה היה לצורך יצירת האדם, מכח כך נהפך העפר להיות **גוש** עפר, כלומר, בתהליך יצירת האדם מן העפר, היו שני שלבים הפוכים זה מזה, בשלב הראשון נוצר **עפר** שיש בו אותיות **פר-פירור** שזה כח הפירור שמונח בעפר, אבל לאחר מכן בשלב השני, העפר נעשה גוש שבו החלקים מדובקים זה לזה.

ועולה א"כ שבשורש יצירת האדם מצד גופו מונח בו הן את השלב שהגוף נברא מן העפר שעשוי פירורים פירורים, והן את השלב שהפירורים הללו הפכו להיות גוש.

ונתבונן להבין - המושג 'גוש' נמצא לדינא לענין דיני בישול בשבת מכח הטבע שיש בו שהוא שומר על החמימות הקודמת שהיתה בו ולכן יש ל'דבר גוש' דין של 'כלי ראשון'. ולעניינא דידן, הרי לאחר יצירת גופו של האדם נאמר (שם שם ז) "ויפח באפיו נשמת חיים" ומכח כך נכנסה באדם החמימות - והחמימות הזו, משתמרת יותר בגוף האדם מחמת שגופו נעשה באופן של גוש ששומר על חמימות.

וביתר הבנה, השורש **גוש** הוא גם קרוב ל**גש** שהוא השורש של **מגשש-מתגושש**, כלומר, כשיש שני אנשים שעומדים קרובים זה לזה, תחילת הקירוב שלהם בכללות, הוא ע"י האפשרות של האחד לגשת לזולתו כדוגמת מה שנאמר בקרא (בראשית מ?, יח) "**ויגש** אליו יהודה" וכדו', ובמקביל לכך, מה שהאדם שנמצא באפילה הוא נקרא **מגשש**

ב ♦ ג-ו.גוש-בלבביפדיה.עבודת.השם.ראש השנה-יום הכיפורים

באפילה, מה שהוא **מגשש** היינו בכדי לדעת איך **לגשת** לדבר כלומר - אם הוא רואה אותנו, תנועתו היתה כפשוטו, **לגשת** לדבר, אבל כיון שהוא נמצא באפילה, הוא מגשש בשביל לידע איך לגשת לדבר.

וכהגדרה כוללת, כשהאדם ניגש לזולתו, יש גישה שתכליתה היא חיבור ויש גישה שיסודה היא חיבור לשם פירוד, והדוגמא היסודית לכך בלשוה"ק הוא (בראשית לב כה) בלשון התאבקות כמון שנאמר בקרא "ויאבק איש עמו" כדרשת הגמ' בחולין כידוע 'ויאבק' זה מלשון 'ויחבק', והיינו שיש את האופן שהאדם ניגש לזולתו על מנת לחבקו שזה ביטוי של אהבה, ויש אופן שהוא ניגש לזולתו בשביל להאבק עמו ואחד מאופני ההתאבקות הוא ע"י שהוא חובק אותו ונאבק עמו כדברי הרמב"ן שם כידוע על מה שיעקב אבינו נאבק עם שרו של עשיו עד עלות השחר.

ולפי"ז א"כ, בגוש עצמו מונח ב' ההגדרות, מחד גוש הוא מלשון דבר המדובק כמו עפר שלאחר שנכנס בו האד-המים, הוא נהיה מדובק ונעשה חפצא של גוש, אבל מאידך **גוש** זה מלשון **מתגושש**, כי כשבאים לדבק שני דברים, קורה לפעמים שהחלקים מתגוששים זה עם זה כדוגמת 'ויאבק-ויחבק' שהוזכר לעיל, וכפי מה שנתבאר בראשית הדברים, השורש של זה הוא ביצירת הגוש עפר עצמו, שמעיקרא הוא היה **עפר** באופן של **פירורים** ולאחר מכן הוא הצטרף שחלקיו נדבקו זה לזה והוא נעשה גוש.

וחידוד הדברים א"כ - מה שהעפר נהפך להיות גוש עפר, זה כבר השלב השני ביצירה, אבל השלב הראשון שקדם לכך שזה יצירת העפר כפירורים, ג"כ ממשיך להיות קיים ב'בכח', והיינו כיסוד דברי רבותינו כידוע שכל דבר שבא בשלבים, על אף שבשלב השני, הדבר כבר השתנה מהשלב הראשון¹, אבל אין כוונת הדבר שהשלב הראשון הסתלק ומכאן ואילך יש רק את השלב השני, אלא השלב הראשון תמיד עומד ב'בכח' אף שבפועל הוא כמובן תלוי לפי הענין אם הוא מתגלה או לא, ולעולם, כל שלב שהיה מתחילה, הוא יוצר רושם בדבר מחמת שורש ה'בכח' שלו שנשאר בדבר שזה הסיבה שהוא משאיר רושם, וזה מתגלה בפרט בדבר שבקדושה כמו במקום שהיה השראת השכינה, שעל אף שהיא נסתלקה, היא משאירה רושם, וכמו כן ביחס לעוד דברים שמבוארים בדברי חז"ל.

וא"כ, מה שנתבאר עד השתא הוא שבשורש יצירת האדם מצד גופו מונח באדם שתי תכונות שהם דבר והיפוכו, מחד הוא מתגושש מיניה וביה ומאידך הוא נעשה גוש, וגילוי הדבר הוא במה שמעיקרא בתחילת היצירה גופו היה בבחינת עפר-פירור ולאחמ"כ ע"י 'ואד יעלה מן הארץ' הוא נעשה גוש, וזה גורם שכשנעשה לאחר מכן ה'ויפח באפיו נשמת חיים' שיצר אצלו חמימות², החמימות הזו משתמרת בגוש עפר שבאדם מכח טבע הגוש לשמור על החמימות, ומכח כך חי האדם בזמן חיותו.

הסדר ההיפכי ליצירת אדם שמתגלה בשעת הסתלקות הנשמה שלאחר מכן הגוף מתפורר

ונתבונן להבין - כמו שבזמן חיותו מתגלה אותה חמימות, כך להיפך בזמן מיתתו של האדם מתגלה בו (שם ג, יט) "עפר אתה ואל עפר תשוב", ובהקבלה לנידון דידן, ה'עפר אתה' היינו מה שמעיקרא האדם היה פירורים ולא גוש, ולכן 'ואל עפר תשוב' שהוא חוזר ממדרגת גוש למדרגת פירורים של עפר, וזה מה שמתגלה בטבע גוף האדם שכשהוא נמצא בקבר, על דרך כלל הוא חוזר ומתפורר.

וביתר דקות לפי חשבון הדברים שנתבארו - בזמן שה'ויפח באפיו נשמת חיים' נמצא בתוכו, הרי שיש חמימות שמתקיימת מכח גדר ה'גוש' שבגוף האדם ולכן הגוף מתקיים, אבל כשהאדם מת ומתקיים בו (קהלת יב, ז) "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" שהוא היפך ה'ויפח באפיו נשמת חיים', הרי שכח החמימות שהיתה באדם שהיא מקיימת את הגוש שבגוף, מסתלקת, והגוף עצמו הופך להיות בלי חמימות וממילא גדר ה'גוש' שבו אינו קיים ולכן תולדתו היא שהוא יורד ממדרגת גוש למדרגת עפר שמתפורר.

כלומר - זה לא רק שכך היה בראשית צורת היצירה שמתחילה הוא היה עפר של פירורים ולאחמ"כ הוא נעשה גוש שבו חל ה'ויפח', אלא כמו שהדבר התגלה בשורש בריאתו, כך מתגלה להיפך בשורש הסתלקותו של האדם ש'ואל עפר תשוב' הוא כמו מעיקרא שהוא היה 'עפר אתה'.

ואם כן, מצד גופו של האדם, הן בראשית והן באחרית הוא במדרגת 'עפר אתה' - פירורים, אלא שבזמן חיותו, מכח 'ואד יעלה מן הארץ' ו'ויפח באפיו נשמת חיים', יש בו מציאות של גוש, אבל לבסוף 'ואל עפר תשוב', הוא חוזר למציאות של עפר.

ומ"מ א"כ, זה גדר הגוש המתגלה מצד גופו של האדם בתוספת הרוח של 'ויפח באפיו נשמת חיים' כמו שנתבאר.

¹ וכן ע"ז הדרך בשאר השלבים.

² כמו שאומרים חז"ל על זה "מאן דנפח מדיליה נפח" - 'מתוכו נפח' וכל נפיהה, יש בה חמימות.

שורש עבירת מזיד - בכח הדעת שבמוחין ושורש עבירת שוגג בבחינת העפר שבגוש שממנו נעשה גוף האדם

ובעומק, הרי בכח הבחירה של האדם ישנם באדם שתי כוחות בלשון התורה באופן שהוא עובר עבירה, יש הגדרה של דבר הנעשה במזיד ומדעת האדם ויש הגדרה של שוגג כלשון הפסוק "מכה נפש בשגגה" (במדבר לה, יא) וכן "ונסלח לכל עדת בני ישראל וגו' כי לכל העם בשגגה" וכן בעוד פסוקים, ונתבונן להבין מאיפה השורש של דבר הנעשה במזיד ומדעת ומאיפה השורש של דבר הנעשה בשגגה. - דבר שנעשה במזיד, יסודו הוא בדעת שבמוחין שבהגדרה כוללת שורשו הוא ברוח חיים שננפחה בו שע"כ הוא הפך להיות בר-דעת שיש לו מוחין, שם שורש המזיד כי הוא עושה את המעשה מכח הבר-דעת שבו.

אבל שורש השוגג שבאדם הוא מגופו של האדם - וזה מה שמתגלה במילה **גוש** שהיא אותם אותיות של **שוגג** אלא שב**שוגג** יש הכפלה של האות **ג'**. והיינו שתפיסת ה**שוגג** מונחת באותיות **שוגג** עצמם שיסודו הוא מה**גוש** שבאדם, וכל מעשי האדם שנעשים בשוגג יסודם הוא מחמת שהוא בא מעפר והוא נוטה לעפר - 'עפר אתה ואל עפר תשוב', אלא שבחינתו הוא לא עפר ממש אלא נעשה בו מציאות של צירוף - גוש, והרי שבעפר הזה יש שורש למעשים הנעשים בשוגג.

וחידוד הדברים - הרי **שוגג** הוא מלשון "באהבתה **תשגה** תמיד" והיינו משום שכל דבר שהאדם שוגג בו, הוא חוזר עליו ומתמיד בו - "תשגה תמיד", וכשהאדם חוזר על דבר שוב ושוב, זה יכול להיות בשני מהלכים, יש אופן שזה מכח מהלכי הדעת שהדעת מכירה שכך צריך לעשות, וכמו שהיא מכירה פעם אחת שכך צריך לעשות כמו"כ היא מתמידה בדבר לעשות אותו עוד פעם ועוד פעם כי הכרת הדעת מכריחה שהדבר צריך להיעשות.

אבל הרי יש סיבה נוספת שהאדם חוזר על אותו מעשה - מחמת שהוא שוגג בדבר, כלומר, או בגלל שהוא שוגג ולכן אין אצלו סיבה שהוא לא יחזור על הדבר עוד פעם ועוד פעם, או בגלל שוגג מלשון אוהב כמו בלשון הפסוק "שגיון לדוד" וכדומה שכיון שהוא אוהב את הדבר, לכן הוא חוזר לעשות אותו שוב ושוב.

ועל דרך כלל, כשהאדם עובר עבירה, אי"ז מיסוד מהלכי הדעת³ אלא יסודה הוא מחמת טבעו של האדם שכיון שיש לו גוף והוא בעל חומר, החומר נמשך לחומר, זה ברוב המקרים הסיבה שהוא עובר עבירות, ועל אף שיש גם מהלך של מזיד בעצם, אבל זה לא עיקר סיבת העבירות, וכבר האריך בזה המהר"ל רבות שבישראל כל עבירה היא בדרך מקרה ולא בדרך 'בעצם', ולעניינא דידן - דבר שהוא 'בעצם', הוא במהלכי הדעת אבל דבר שהוא במקרה, הוא במהלכי השוגג כדוגמת ראיית קרי שהוא 'מקרה לילה' שזה נעשה במהלכי השוגג כיון שהוא שוגג בדבר במחשבתו בשיגיון של אהבת נשים, ע"כ יוצא ממנו קרי.

ואם כן, גדר פעולת האדם מצד הדעת שבו, שייכת ל"זיפח באפיו נשמת חיים" ששם מונח התפיסה של מוחין כדברי רבותינו, אבל גדר פעולת האדם מצד כך ש"יסודו מעפר וסופו לעפר"⁴ היא במהלכי השוגג.

התשובה על שוגג - לחזור למדרגת הצירוף שבגוש דתיקון שבגוף האדם

ולפי זה בהגדרה יסודית ושורשית - בכללות כשהאדם בא לעשות תשובה, יש את התשובה שהוא צריך לעשות על עבירה במזיד ויש את התשובה שהוא צריך על עבירה בשוגג⁵, ולעניינא דידן - במזיד כדוגמת 'יודע את רבונו' וכדו', התשובה והתיקון צריכים לבוא מאור הנשמה, אבל בשוגג, התשובה צריכה להיות במהלכי הגוף ובפרטות יותר, התשובה צריכה להיות בגוף ובנפש, ובנפש הבהמית בפרט שהיא ה'שיתופא דגופא'.

וא"כ, ראשית, בגדרי התשובה המוטלים על האדם לעשותם על עבירת מזיד ועבירת שוגג, כאן התשובה היא על עבירה במזיד וכאן על עבירת שוגג, וכמובן, כפשוטו תשובה על מזיד, זה תשובה במהלכי הדעת, ובתשובה על שוגג, אף שלכאן זה לא נעשה באונס אלא זה נעשה בטעות ובשגגה, ההגדרה בכללות שמבוארת ברבותינו היא שהחטא בשוגג נעשה מחמת שבעומק רצונו היה לו רצון לדבר, ולכן זה הגיע לידי כוללת הרצון שיצא מן הכח לפועל, באופן שמצדו זה היה בלי דעת גמורה אלא בשוגג.

³ אף שודאי יש מדרגת קלקול של "יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו".

⁴ מטבע הלשון בפיט' ו'נתקנה תוקף' שמודפס בחלק מהמחזורים כפתיחה לקדושת מוסף בימים נוראים.

⁵ ובדקי דקות יש גם תשובה על עבירה באונס, שעל אף שבכללות, אומרים 'אונס רחמנא פטריה' ולכאן זה לא שייך למהלכי התשובה, אבל בדקות של דקות, כיון שסוף כל סוף זה התגלגל על ידו יש בו פגם מסוים כמו בהמה שנרבעה שנהרגת יחד עם הרובע, אבל בהגדרה כוללת שרשי הפגם הם במזיד ובשוגג.

ד ♦ ג-ו.גוש-בלבכיפדיה.עבודת.השם.ראש השנה-יום הכיפורים

אבל ביתר חדות לפי מה שנתבאר - שורש החטא בשגגה הוא בכח העפר שממנו נוצר האדם ששורשו הוא פירורים, והתשובה על השוגג היא שיתגלה דייקא **הגוש** שבעפר שממנו נוצר גופו של האדם ולא כח העפר שבעפר כפשוטו מל' פירורים שהוא השורש לחטאים בשגגה.

וגילוי שורש החטא בשגגה הוא בנחש שהוא היה השורש לכל החטאים כולם והנחש הרי נתקלל "ועפר תאכל כל ימי חיך" (בראשית ג, יד) וכמו שברור, מה שהוא אוכל עפר כל ימי חייו זה לא עונש כשלעצמו שניתן לו במקרה, אלא זה מאכלו משום שזוהי תפיסתו והייתו שהוא במדרגת עפר, ולכן זה מאכלו.

עומק הגדר של 'לתאוו יבקש נפרד' - תאווה שמתגלה משורש כח הנפרדות שבאדם שבכח הפירור של העפר שממנו נוצר

וכמו"כ זה מתגלה באדם עצמו שכאשר הוא חוטא זה באופן של 'לתאווה יבקש נפרד', כלומר - שלכאוף צריך להבין, הרי בתאווה הוא רוצה דייקא **להתחבר** לדבר האסור וא"כ למה זה נחשב שהוא 'נפרד', [והרי **תאווה ואהבה** הם שורשים הקרובים זה לזה כי שורשם אחד כהגדרה כוללת (כידוע)]. וכדוגמא, אם יש לו דבר אסור והוא בא לאוכלו, הוא נדבק בדבר ע"י אכילה או באיסור עריות שהוא נדבק בערוה, זה לכאוף מכח שהוא מחפש חיבור, וא"כ למה נאמר כאן על תאווה 'לתאווה יבקש נפרד', ובהגדרה כוללת זה מוגדר בלשון חז"ל שהוא מתחיל באחדות ומסיים בפירודא, והדוגמא, כשהוא בא על אשת-איש, כיון שהיא אסורה, הוא לא יכול להתחבר אתה בשלמות, ומצד כך, דבר **האסור** היינו מלשון **אסור בבית האסורים** שלכן הוא לא יכול להתחבר אתו. אבל בהגדרה המדוקדקת לעניינא דידן - ב'לתאווה יבקש נפרד' מונח שהשורש של תפיסת התאווה שנמצאת באדם לדבר האסור הוא מכח השתייכותו לנפרדות שבו, כי אם האדם היה שייך לנפש האלקית שבו ולדעת שבו, לא היה שייך בו 'לתאווה יבקש נפרד' כי שם הוא לא נפרד, ואדרבה, התאווה שהיתה מתגלה בו כח 'נפשי אייתיך בלילה' חיבור של דבקות עליונה.

אבל כשהוא חוטא, מה שהוא מבקש תאווה זה מכח הנפרדות שבו, ומצד כך אין הכוונה ב'לתאווה יבקש נפרד' רק שהוא מבקש דבר נפרד בלבד, אלא עומק חידוד ההגדרה היא שה'לתאווה יבקש' זה מכח ה'נפרד', הוא מבקש את התאווה הזו מכח הנפרדות שבו.

והנפרדות הזו, זוהי הנפש הבהמית שמחוברת לגוש שבתוכו באופן שהגוש אינו גוש דתיקון אלא גוש שנופל לעפר כמו שנתבאר, וזה ההגדרה של 'לתאווה יבקש נפרד', מקום הפירוד והפירור שבעפר.

וכמו שנתבאר יסוד הדבר מתגלה בנחש שכל הוויתו הוא פירור ונפרדות ולכן נאמר לנחש (שם שם טו) 'ואיבה אשית בינך ובין האשה' שלאחר שהוא בא עליה זה מתהפך לפירוד.

ועולה א"כ, ששורש תפיסת החטאים שהאדם חוטא הוא ממקום הנפרדות שבנפש שלו.

גדר ה'תרי עברי דנהרא' שב'עבירה' - ההיפרדות מה'צוותא' של הבורא שמתגלה ב'מצווה'

וכמו שברור - זה שורש ההגדרה שמצווה נקראת **מצווה** מלשון **צוותא** ועבירה נקראת **עבירה** מלשון 'תרי עברי דנהרא'⁶, והרי שביסוד הדבר, בכל פעם שהאדם עובר עבירה זה הופך להיות כביכול מצב הפרדה של 'תרי עברי דנהרא', שהקב"ה בצד אחד והוא בצד השני, כי העבירה מפרידה את האדם מבוראו. והיינו שעל אף שכביכול כלפי חוץ זה נראה שהוא התחבר לדבר העבירה ויש כאן חיבור לעין הרואה, אבל ביסוד הדבר בעומקו, כל הויתו של עבירה היא בעצם בתפיסה של נפרדות, כי מהות המצווה מל' **צוותא** היא הצוותא עם הבורא יתברך שמו, ויסוד כל עבירה הוא ההיפרדות מהצוותא של הבורא.

וא"כ, יסוד כל עבירה בשורש העליון הוא פירוד מהאלוקות העליונה שע"י העבירה האדם נפרד מהאלקות, אבל כפי שנתחדד, זה לא שייך רק למדרגת הנפש האלקית שהיא נפרדת מבוראה מכח העבירה, אלא הכח הזה נגלה גם בפועל אצל האדם שעובר את העבירה במקום הגוש שבתוכו ששם יש את הפירוד של כח הגוש שבגופו.

וככל שהאדם מגלה את תפיסת הצירוף של הגוש שלא נפל לעפר, הרי שמכח כך החמימות ששורשה ב'ויפח באפיו נשמת חיים', משתמרת בתוכו, וכשהאדם נמצא במדרגת הגוש דתיקון שהחמימות הזו גלויה בתוכו, הרי שהוא דבוק לבורא יתברך שמו שהוא יתברך נפח בו את הנשמת חיים "ויפח באפיו נשמת חיים - מדיליה נפח, מתוכו נפח" כמו שאומרים חז"ל.

⁶ יסודות ברורים וידועים בדברי רבותינו.

ה ♦ ג-ו.גוש-בלבביפדיה.עבודת.השם.ראש השנה-יום הכיפורים

אבל כשנעלם מהאדם ה'ויפח', הרי שהוא יורד מהגוש למטה למקום העפר כפשוטו ששם הוא נעשה נפרד מן השורש, שכיון שהעפר הוא במדרגת פירור, הרי שהוא ג"כ נמצא בתפיסה של נפרדות, וכמו שנתחדד.

וא"כ, תולדת הדברים היא שככל שהאדם מדבק את עצמו ב'ויפח באפיו נשמת חיים', הוא נדבק למדרגת החום של הגוש, אבל זה לא רק מכח הגדר של גוש כפשוטו שהגוש שומר את החמימות⁷ אלא כיון שזה בא מכח השורש של הנפיחה, לכן הוא מדובק בבורא ית"ש.

גדר 'אידימו פני התוקע' שבתקיעת שופר - מעין החמימות שהתגלה בנפיחת פיו ית"ש, 'ויפח באפיו נשמת חיים'

ונתבונן להבין, הדבר הזה מתגלה בעיקר בימי התשובה ובפרט ביום ראש השנה שנאמר בו (תהלים פא, ד) "תקעו בחודש שופר", - והרי בתקיעת שופר ישנם כמה וכמה הגדרות מה מהותה של פעולת התקיעה⁸, ואחת ההגדרות המבוארת בדברי רבותינו (ה'שפת אמת' ועוד) היא שמעין מה שבשורש יצירת האדם היה 'ויפח באפיו נשמת חיים' שזה היה ביום ראש השנה - "זה היום תחילת מעשיך", יום יצירת האדם שהקב"ה נפח נשמת חיים באדם, מעין כך גם אנחנו נופחים בשופר. - הקב"ה נפח בגוש עפר כמו שנתבאר, ועבודת המצוה היא - "מה הוא... אף אתה" לנפוח ב'יום הרת עולם' - יום בריאת האדם, כמו שהקב"ה נפח.

וההגדרה העמוקה לפי זה - כאשר האדם נופח בשופר, הוא מעורר את תפיסת החמימות של הגוש שהיא תגלה, ולכן כמו שמבואר בפוסקים, לכתחילה ראוי שכאשר התוקע תוקע, התקיעה לא תהיה תקיעה קלה ועדינה בלבד אלא הוא יתקע באופן **שיאדימו פני התוקע**, וכמובן, טעמים רבים יש לדבר, אבל לעניינא דידן השתא, גדר הדבר שבמעשה המצוה של תקיעת שופר צריכים שיאדימו פני התוקע, כי אם לא מאדימים פני התוקע, הרי שיש כאן קול בלי גדר של חמימות שמתגלה בתקיעה, וא"כ, על אף שמתקיים כאן 'לשמוע קול שופר', אבל אין כאן את הארת החמימות שמתגלה בתקיעה, ורק ע"י ה'אידימו פני התוקע' מתגלה שנעשה כאן חמימות.

ובלשון מדויקת יותר, כאשר נאמר 'ויפח באפיו נשמת חיים' - לפני הנפיחה היה כאן עפר שיש בו אד-מים שע"כ נעשה גוש של עפר, אבל ב'ויפח באפיו נשמת חיים' שהקב"ה נפח, הרי שכביכול פני אדם הראשון האדימו.

ואמנם ב'בכח' גם מצד גופו כפשוטו, היה בו סיבה לאדמומיות כיון שהוא נברא מן האדמה ובאדמה ישנה **אדמימיות** 'שעל שם כן היא נקראת אדמה', ולכן כשנכנסו המים לתוך האדמה צורת הגוף היא שהוא אדום כטבע האדמה⁹.

אבל בהגדרה השורשית העמוקה יותר, כיון ש'ויהי האדם לנפש חיה', זה ג"כ סיבה שנכנסה בו אדמומיות כמו שנתבאר שה'ויפח באפיו נשמת חיים' זה תקיעה שהכניסה באדם מציאות של חמימות ומכח החמימות הזאת האדימו פני אדם הראשון באופן דתיקון, לכן גם בתקיעת שופר ביום ראש השנה ראוי לכתחילה שיאדימו פני התוקע.

גדר האדמומיות דתיקון של צורת אדם ששורשה בחמימות שבנפיחת פיו ית' וגדר האדמומיות דקלקול של אדום ששורשה באדמומיות של האדמה

והאחרית של ר"ה זה יום הכפורים שיש בו שני שעירים, שעיר לה' ושעיר לעזאזל, וכידוע מדברי חז"ל, שעיר לה' זה בחינת יעקב אבינו ושעיר לעזאזל זה בחינת עשיו שהוא 'איש שעיר' (בראשית כז, יא), והשורש של 'עשיו הוא **אדום**' כלשון הפסוק (שם לו, ח), הוא ב'אידימו פני התוקע', אלא שאצלו זה מתגלה באופן של הנפילה.

כלומר - הקב"ה נפח באדם נשמת חיים והאדימו פניו של אדם הראשון - וכביכול גם כלפי מעלה האדימו פני התוקע, אלא שזה מתגלה באדם שקיבל את אותה נפיחת רוח פיו של הקב"ה - ומכח כך נוצרה צורת **אדם** שהוא מלשון **אדמימיות**¹⁰, ומדרגת הצורת אדם השורשית שהוא דמות יעקב אבינו שחוקקה בכסא הכבוד מעין דמותו של אדם הראשון, זה הצורת **אדם** שבכסא, והיא היא צורת אדם הראשון.

אבל עשיו הוא ה'אדם דקלקול' ולכן הוא לא נקרא **אדם** אלא **אדום**, ובהקבלה לדברים שנתבארו - אמנם הוא נקרא אדום בגלל שמתגלה בו האדמימיות, אבל זה לא האדמימיות העליונה של 'ויפח באפיו נשמת חיים' אלא האדמימיות התחתונה של האדמה.

⁷ והרי גם גוש עפר למטה כפשוטו אין בו חמימות אלא שהגוש דתיקון בשורש שלו הוא זה שמתגלה בדיני גוש בהלכות שבת ששומר חמימות. ⁸ וזה מלבד הטעמים של מצות תקיעת שופר וישנם בזה עשרה טעמים מרבינו סעדיה גאון כידוע עד מאד.

⁹ ועל אף שלא תמיד צורת ההתגלות בפועל של אדמה היא שיש בה את הגוון האדום, אבל מצד ההגדרה השורשית, היא נקראת אדמה מלשון אדמומיות.

¹⁰ אלא שכפי שהוזכר, מהצד הנפול זה אדמימיות של האדמה ומהצד העליון זה אדמימיות של הנפיחה.

ו. ג-ו. גוש-בלבביכדיה. עבודת. השם. ראש השנה-יום הכיפורים

והאדמימיות דתיקון של 'ויפח באפיו נשמת חיים', זה הצורת אדם שמתגלה ביעקב אבינו שזהו ה'אדימו פני התוקע' דתיקון, ולכן אצלו דייקא מתגלה "הקול קול יעקב" (שם כז, כב) משורש הנפיחה של הקב"ה שממנו נעשה קול, וכיון ששם יעקב דבק, לכן מתגלה אצלו 'קול יעקב', וכדוגמא שורשית, זה מתגלה בפרט כשעונים 'אמן יהא שמה רבא' בכל כוחו¹¹ שזה באופן של 'אדימו פניו'.

אבל עשיו שהוא אָדום-אָדום דקלקול, עיקר דביקותו היא לא במדרגה של 'ויפח באפיו נשמת חיים', אלא הוא דבק בעיקר במדרגת האדמימיות של האדמה שממנה הוא בא, וכיון שנתבאר שזה העומק של ההבדל בין מזיד לשוגג, שכח המזיד שורשו במוחין וכח השוגג שורשו במציאות הגוש שבגוף דהיינו באדמה כמו שנתבאר, לכן מתגלה בעשיו שראשו נקבר במערה ללא גופו, והיינו שהבדילו את ראשו שהוא במדרגת המזיד - הדעת מגופו, כי גופו הוא במדרגת שגגה דקלקול בבחינת 'לתאוה יבקש נפרד', וכמו שאומרים חז"ל שביום מכירת הבכורה "חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום".

גדר הכפרה בשעיר לעזאזל - הגילוי שכל החטאים הם בשגגה דתיקון של ישראל ושגגה דקלקול של עשיו ששורשו כעפר-אדמה

וכשמגיע יום הכפורים ומתגלה "ונסלח לכל עדת בני ישראל וגו'" כי לכל העם בשגגה" שזה מכח השעיר לעזאזל, הגדרת הדבר היא שהחטאים שעליהם בא השעיר לעזאזל הם מהכח הנפול של הנפש הבהמית דעשיו שדבק במדרגת השוגג הנפול משורש האדמה דקלקול.

אבל כנגד השעיר לעזאזל, נטהרים ישראל, ואז מתגלה בהם מדרגת השגגה דתיקון.

וזה ההגדרה של ההבחנה של העושה תשובה מראה שמבואר בגמ' שהעבירות נהפכים לו ממזיד לשוגג שזוהי הבחינה של "כי לכל העם בשגגה"¹², והיינו משום שלעומת השגגה דקלקול שהיא חלקו של עשיו, יש את השגגה דתיקון שהיא חלקם של ישראל.

גדר החמשה עיניים דיוה"כ - תיקון הגוש של הגוף

וכיון שהשגגה דקלקול שייכת לגוף ולנפש הבהמית, לכן יש ביום הכפורים חמשה עיניים, כיון שאם מתחברים לגוף, הרי שנופלים לשגגה של עשיו, ומכח החמשה עיניים, של יום הכפורים, אין שייכות לגוף ולשגגה שמגיעה מכחו, כיון שזה כל ההגדרה של 'תענו את נפשותיכם' שנאמר בקרא, - עינוי של הגוף ושל חלקי הנפש שמצורפת לגוף.

וא"כ, כאשר מענים את הנפש ביום הכפורים, בזה מתקנים ומעלים את מדרגת השגגה שיסודו הוא בגוש של החומר, והרי כאשר אדם אינו אוכל, גופו נחלש וגם חמימות גופו נחלשת והופכת להיות קרה יותר כידוע עד מאד. - אבל הקלקול הזה נתקן בעצם הצום עצמו, כפי שנתבאר.

ולעומת כך אצל עשיו ששייך לחמימות של הגוף מצד הקלקול, הרי שמתעורר אצלו קו השמאל שהוא הדין והוא בא לידי מידת הכעס שבה מתגלה ה'אדימו פניו' דקלקול היפך ה'אדימו פני התוקע' דתיקון.

ולכן 'יום תרועה יהיה לכם', לכם ולא לאומות העולם כמו שאומרים חז"ל, כיון שבישראל שייך ה'יום תרועה' מכח ה'ויפח באפיו נשמת חיים' שזה התיקון של מדרגת הגוש, אבל לאומות העולם, אף שגם אצלם שייך ה'אדימו', אבל זה ה'אדימו' התחתון והנפול שבמדרגת הגוש שנברא מן האדמה, וכשמאדימים פניו זוהי האדמימות של 'אדמוני' שהוא שופך דמים וכן כועס שהוא כשופך דמים שכל הדוגמאות הללו הם אופני גילוי של האדמימיות הנפולה.

ולעומת כך ביום הכפורים הקב"ה מראה פנים שוחקות לישראל וסולח ומוחל להם.

גדר החמימות שמתגלה בעשיו זה גוש - אבל זה גוש נפול של כעס ורציחה, אבל גדר החמימות שמתגלה בישראל הוא הגוש שמכח ה'ויפח באפיו נשמת חיים', וביום הכפורים, יש את החמשה עיניים מחד, ומאידך יש את גדר עבודת היום שהיא עבודת התפילה שהיא עבודה להידבק ב'קול קול יעקב' - אבל שורש העבודה היא להידבק בשורש של הקול דהיינו ב'ויפח באפיו נשמת חיים'.

זהו גוש דקדושה שבמדרגת ישראל.

¹¹ שנחלקו בזה רש"י ותוס' כידוע אם הכוונה בכל כוחו כפשוטו או בכל מחשבתו.

¹² מעין מה שאליו ואלישע החיו את המתים על ע"י פעולת גהרה (כמו שנאמר בקרא "ויחם בשר הילד").